

Rickul/Nuckö Hembygdsförenings Medlemsblad

Nr 3 September 2005 Årgång 13

Höbärgning på Norrby Rännal sommaren 2005.

Foto: Nils Lagman

Rickul/Nuckö Hembygdshembygd

Adress Rickul/Nuckö Hembygdshembygd
c/o Brita Wiberg, Viktoriavägen 39,
125 34 Älvsjö

Postgiro 55 68 81 - 1

E-post hembygdshembygd@home.se

Webbplats <http://hem.passagen.se/rnhem>

Ansvarig utgivare Göte Brunberg.

Redaktion Informationskommittén (Göte Brunberg, Inger Nemeth och Eva Heyman).

Tryckt av BG butiken, Stockholm.

Medlemsavgift 150:-, ungdomsmedlem (t.o.m. 25 år) 50:-.

Annonspriser 1/1 sida 1200:-, 1/2 sida 700:-, 1/4 sida 400:-, 1/8 sida 250:-.

Nästa manusstopp den 1 november 2005.

Styrelse

Ordförande

Sture Koinberg (Roslep), Odelbergsvägen 74,
122 37 Enskede, tfn 08-659 69 81,
e-post sture.koinberg@koinberg.se

Sekreterare

Brita Wiberg (Ölbäck), Viktoriavägen 39,
125 34 Älvsjö, tfn 08-99 32 26,
e-post b.wiberg@swipnet.se

Kassör

Gundel Stenberg (Ölbäck), Helsingörsgatan 18,
1tr, 164 44 Kista, tfn 08-752 60 22,
e-post gundel.stenberg@bredband.net

Övriga ordinarie ledamöter

Bertil Nyman (Gutanäs), Blockvägen 5,
175 40 Järfälla, tfn/fax 08-580 370 49,
e-post b.b.nyman@swipnet.se

Anders Peedu (Enby), Krassevägen 3,
169 33 Solna, tfn 08-27 03 06,
e-post anders.peedu@se.flextronics.com

Anne Schönberg (Spithamn), Inteckningsv. 50,
129 31 Hägersten, tfn 08-744 24 54,
e-post anne.schonberg@jm.se

Gunvor Strömbom (Ölbäck), Svinkeln,
155 91 Nykvarn, tfn 08-552 451 45.

Föreningens ändamål

(citat ur stadgarna paragraf 2)

"Föreningen skall värna om och levandegöra det estlandssvenska kulturarvet från Estland och Sverige, både i bevarandet av historien, nuet och utvecklingen framåt, genom att

- främja kulturella, konstnärliga, musikaliska och litterära intressen såväl i Estland som i Sverige.
- vara kontaktorgan för Rickul/Nucköborna i Sverige, samt informationsorgan i Sverige och Estland.
- i möjligaste mån försöka behålla och vårda den gamla hantverkstraditionen och bebyggelsen i vår egen svenskort.
- vara behjälplig vid reseevenemang till vår hembygd.
- bibringa våra yngsta och ungdomar de traditioner vi själva mottagit och bevarat, samt idka annan härmed förenlig verksamhet."

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Tallink-rabatten	4
Strandträffen	5
Rosleps kapell återuppbyggs!	5
Byombudsmöte i Birkas	6
Sjuk under vistelse i Estland	6
Midsommar på Spithamn Moa	7
Kyrkodagar i Rickul/Nuckö	7
Hoppet sommaren 2005	8
Spithamns byalags möte midsommaren 2005	8
Rosleps kapell	9
Treibergs släkträff i Stockholm och Estland i juni 2005	10
Information från Västra Kustens Skogsägare	12
Att vårda kulturarvet	13
SOV:s kalendarium hösten 2005	13
Min första resa till sjöss	14
Kyrkböcker från Nuckö församling på Internet	15
Annonser	16

Ordföranden har ordet

Sture Koinberg

Under den gångna sommaren har många estlandssvenskar med släktingar och vänner besökt de gamla hembygderna i Rickul/Nucköområdet. Att återvända till platsen där man är född och kanske tillbringat sin ungdom föder många minnen. Vi minns människor som vi tyckt om och som nu är borta. Vi minns blommor, träd och byggnader som nu är försvunna. Alla dessa upplevelser ger oss ny motivation att försöka bevara vårt gemensamma kulturarv.

Sommaren ger oss även ny kraft och motivation att arbeta i Hembygdsföreningen och lägga några ytterligare pusselbitar till bilden av estlandssvenskarnas långvariga kamp för sin överlevnad i Estlands kustlandskap. Hembygdsföreningens målsättning att föra det estlandssvenska kulturarvet vidare återspeglas i den nuvarande organisationens uppbyggnad. Jag vill gärna beskriva vilka uppgifter som de olika kommittéerna och arbetsgrupperna kommer att koncentrera sig på under det närmaste året.

Vi börjar med *Kulturkommittén*, som har många strängar på sin lyra. Kommitténs syfte är att kartlägga den estlandssvenska kulturen vad beträffar seder och bruk, hemslöjd, musik, bild och släktforskning. Kommitténs fem medlemmar har ansvaret för olika områden: Ingegerd Lindström (sammankallande), Ingeborg Gineman (hemslöjd), Inga Ekman (musik), Nils Lagman (bild) och Göte Brunberg (släktforskning). Kulturkommittén kommer under det närmaste året att koncentrera sig på två arbetsuppgifter: att från SOV:s arkiv överföra material från Rickul/Nucköområdet från papper till digitalt medium och att sammanställa en dialektordbok över Rickulmålet. Det senare kommer att engagera flera som har kunskap i vårt gamla språk.

Kulturkommittén har även tagit initiativ till att sätta igång ett arbete med att skanna in de ca 7 000 fotonegativ från hela det estlandssvenska området, som finns i SOV:s arkiv. Arbetet utförs av Bengt Heyman.

Informationskommittén, där Göte Brunberg är sammankallande och Eva Heyman och Inger Nemeth är medarbetare, sköter insamling och sammanställning av material som skall publiceras i Medlemsbladet samt sköter utgivningen. Ett mycket omfattande frivilligt arbete. Jag uppmanar alla föreningsmedlemmar att ta fram pennan och skriva. Det finns mycket som ännu inte har berättats!

Lagar, föreskrifter och förordningar i kommunen har upphört som egen arbetsgrupp. Raul Targamaa och Susanne Westerman ingår nu i Informationskommittén. De kommer fortsatt att bevaka vad som händer inom detta område i Estland och i Nuckö kommun. Estlands EU-inträde kommer att föra med sig en mängd nya och ändrade föreskrifter på kommunal nivå.

Byggnadskommittén bevakar frågor som berör planering, byggande och förvaltning i Nuckö kommun. Sammankallande är Klas Dans. Övriga medlemmar är Stefan Bolöv, Algot Brun, Ivar Brunberg, Anne Schönberg och Allan Westerman.

Som framgår av en artikel på annan plats i detta Medlemsblad har Nuckö kommun fått EU-bidrag för återuppbyggnad av Rosleps kapell. Här kommer vi till ett "skarpt" läge, där vi måste ta ställning till hur föreningen skall förhålla sig till återuppbyggnaden. Om föreningens medlemmar är med på det, bör vi bli aktiva i återuppbyggnadsskedet. I övrigt dyker ständigt nya planeringsfrågor upp som rör utbyggnaden av vatten och avlopp, elektricitet, vägar, vindkraftverk och annat. Vi behöver därför en aktiv byggnadskommitté under arbetsåret.

Festkommittén förgyller vår tillvaro och Maj-Britt Besterman och hennes medarbetare Lars Besterman och Inger Nyzell kommer under året att bidra till allas vår trevnad och samvaro.

Byombuden har viktiga arbetsuppgifter under arbetsåret. Det gemensamma byombudsmötet i Birkas under sommaren med tyvärr ganska få deltagare från den estniska sidan ger vid handen att samarbetet mellan byombuden i Estland och Sverige måste intensifieras. Här har den nye sammankallande Sven G Frejman en stor uppgift att ge extra fart åt verksamheten. Olika förslag har framförts vilka arbetsinsatser som skall prioriteras. Bör vi satsa på att skapa byalag som i Spithamn? Skall vi försöka kartlägga och sammanställa vad som skett i byarna efter befrielsen? På vilket sätt kan samarbetet mellan de svenska och estniska byombuden förbättras? Prioriteringen kommer upp vid höstens byombudsmöte den 12 oktober.

De olika arbetsgrupperna har viktiga uppgifter under året. *Framtidsplanering*, med Sven G Frejman som sammankallande, har bl.a. till uppgift att samarbeta med övriga estlandssvenska föreningar. Kanske kan vi skapa en samsarbetsgrupp från olika föreningar, där huvudfrågorna för överlevnaden av vårt kulturarv diskuteras. Gruppen måste dock i första hand koncentrera sig på Hembygdsföreningens utveckling.

Seniorgruppen med Einar Hamberg som sammankallande har, med utgångspunkt från gedigna kunskaper om vårt kulturarv och visioner om en framtid, en viktig funktion i föreningens utvecklingsarbete.

Kommunens historia 1944-1994 med Alrik Boman och Lennart Strömkvist som sammankallande har som målsättning att under det kommande året göra en sammanställning av det insamlade materialet.

Valberedningen, med Majlis Lindroos (ordförande), Edit Jordman, Ragnar Lundgren, Birgit Brunberg och Sven G Frejman är på ständigt jakt efter nya entu-

siaster till styrelsen och till kommittéer och arbetsgrupper.

Revisorerna Sven Lagman, Lennart Strömkvist och suppleanten Ingmar Uussaar håller kontroll över den ekonomiska verksamheten.

Vår duktiga sekreterare Brita Wiberg håller i skrivandet av protokoll och annan korrespondens. Vår professionella kassör Gundel Stenberg håller med fast hand i ekonomin, vilket behövs när vi övriga ibland får idéer med svåröverskådliga kostnadskonsekvenser.

I styrelsen sitter, förutom jag själv, Bertil Nyman, Anders Peedu, Anne Schönberg, Gunvor Strömbom samt suppleanterna Maj-Britt Besterman och Susanne Westerman. Vi ser fram mot ett nytt trevligt arbetsår

Byombudsmöte

Byombuden träffas på Roslagsgatan 57
onsdagen den 12 oktober 2005 kl. 18.00.

<i>Bergsby</i>	Ingrid von Sydow John Westerman
<i>Birkas</i>	Sven G Frejman
<i>Enby</i>	Erling Lemberg
<i>Gambyn</i>	Benita Beckman
<i>Gutanäs/Bysholm</i>	Bertil Nyman
<i>Haversved</i>	Lennart Strömkvist
<i>Höbring</i>	Nils Tennisberg Gunnar Blomberg
<i>Klottorp/Dirslätt</i>	Göran Hoppe
<i>Lyckholm/Hosby/</i>	Hans von Rosen
<i>Kolanäs</i>	
<i>Norrby</i>	Lilian Skagerdal
<i>Odensholm</i>	Christina Erkas
<i>Paj</i>	Alrik Bertil Viberg
<i>Pasklep</i>	Helga Hellman
<i>Rickul</i>	Hjalmar Stenberg
<i>Roslep</i>	Ivar Brunberg
<i>Skåtanäs</i>	Manfred Nibon
<i>Spithamn</i>	Agnes Callenmark Lars Melin
<i>Sutlep</i>	Sven Engbusk
<i>Söderby/Lucksby</i>	Einar Westerby
<i>Ölbäck/Rosta</i>	Erling Schönberg
<i>Österby</i>	Algot Brun

På mötet kommer att berättas om vad som har hänt i Nuckö kommun sedan vårt förra möte. Vidare skall vi diskutera byombudens roll i framtiden (se "Ordföranden har ordet").

Om Du inte kan komma, meddela detta till Brita Wiberg, tfn 08-99 32 26 eller e-post b.wiberg@swipnet.se.

Välkomna!

Sven G Frejman

tillsammans med ovan nämnda entusiaster i föreningen.

Om ni tycker att jag har varit omständlig och långrandig i denna min beskrivning av föreningens verksamhet är det medvetet, då jag anser att allt detta omfattande frivilliga arbete som utförs i föreningen skall synliggöras.

Tallink-rabatten

Som nämndes i förra numret av Medlemsbladet har Tallink under årets första månader tagit ett högre pris än vad som var avtalat för biltransport och däckplats på rutten Kapellskär-Paldiski. För biltransport var det avtalade priset 263 kr under perioden 1/1 – 31/3 och 216 kr under perioden 1/4 – 30/6. För däckplats var det avtalade priset 105 kr under hela perioden.

Tallink har lovat att kompensera den som har betalt för mycket genom avdrag på priset med motsvarande belopp vid kommande resa. Om ni vill begära kompensation, skriv eller mejla då snarast till Tallink. Ange bokningsnumret för den resa för vilken ni har betalt för mycket och merbeloppet och att ni enligt avtal mellan Tallink och Rickul/Nuckö Hembygdsförening begär avdrag på priset med motsvarande belopp vid beställning av nästa resa.

Informationsmöte i Eskilstuna

Eskilstuna/Torshälla med omnejd är, efter Storstockholm, det område där flest medlemmar i Hembygdsföreningen bor. Många av dem deltar, bl.a. på grund av den långa resvägen, inte i Hembygdsföreningens årsmöten eller andra träffar i Stockholm. Hembygdsföreningen anordnar därför ett informationsmöte i Eskilstuna, med följande huvudpunkter:

- Hembygdsföreningens verksamhet.
- Vad händer i Nuckö kommun?
- Återuppbyggnaden av Rosleps kapell.
- Bildande av byalag.

Mötet hålls lördagen den 15 oktober kl. 13.00 i Frälsningsarméns Gemenskapscenter, Careliigatan 2, Eskilstuna (ca 10 minuters gångväg från järnvägsstationen).

Portarna öppnas kl. 12.00.

Inträde: 50 kr (inkluderar kaffe och smörgås).

Alla medlemmar (och även andra intresserade) är välkomna till mötet, oavsett var ni bor!

Styrelsen

Strandträffen

Susanne Westerman

Andra lördagen i juli äger sedan något år tillbaka en uppskattad träff rum på Ölbäckstranden. Den 9 juli i år mötte således ett 80-tal glada och förväntansfulla personer upp i den gassande solen. Det hade varit en mycket varm vecka där temperaturen steg upp emot 30 grader, så det var skönt att vistas vid det lite svalkande havet.

I år var det åter Ölbäck Larsos-flickorna Granberg med Birgit i spetsen som arrangerade träffen. Som vanligt med gott humör och glada upptåg.

Birgit hälsade oss välkomna och därefter intogs medhavd mat och dryck under trevlig samvaro. Grilla korv kunde man göra nere vid vattenbrynet.

Efter lunchen var det dags för 5-kamp. Vi delades upp i lag där deltagarna själva skulle bestämma lagets namn. Det blev således Pigges pantrar, Lag Bikini, Ölbäcksvargarna, Stjärnlaget samt Rollop-Bersbi mixen, som med liv och lust gick in för sin uppgift. I den första grenen skulle vi kasta bollar i en hink. Detta är svårare än man kan tro och bara någon enstaka boll hamnade där den skulle. I den andra grenen skulle vi gissa hur många stenar som fanns i en glasburk. Rätt svar var 182 stycken och det lag som sedermera vann hela tävlingen gissade på 185 stycken, bra gjort! Den tredje grenen innebar att en medlem i laget skulle stå på stranden med en plastpåse medan de övriga medlemmarna skulle fylla påsen med vatten från havet. Till sin hjälp hade de två stycken muggar, förövrigt endast händerna. Det blev fart på oss och resultatet olika mycket välfyllda plastpåsar. I den fjärde grenen fick vi bokstäverna "iptgsse". Dessa bokstäver skulle sedan kastas om och bilda ett ord. De flesta fick ordet "getpiss" men även "spetsig" förekom. Båda orden godkändes. I den avslutande femte grenen skulle lagets medlemmar, efter ett kort konfererande, bilda en staty framför en utsedd jury. Fantasin flödade och resultatet gav glada skratt och uppskattande applåder.

En härlig dag på Ölbäckstranden.

Foto: Bengt Heyman

Totalsegrare i 5-kampen blev Stjärnlaget, som bestod av Lis Callenmark, Gunvor Strömbom, Majlis Lindroos, Raul Targamaa och Rauls 11-åriga barnbarn Marik.

Medan vi tog igen oss fick vi njuta av spelmanstrion Raul Targamaa och Gunvor Strömbom på dragspel och Lennart Ygstedt på gitarr, som spelade välkända melodier för oss med det blå glittrande havet som bakgrund. Det var så medryckande att några personer till och med var uppe och dansade i sanden.

En härlig dag var så småningom till ända.

Vi ser fram emot nästa års träff!

Rosleps kapell återuppbyggs!

Göte Brunberg

Den 13 juli fick Nuckö kommun det glädjande beskedet från den stiftelse, Ettevötluse Arendamisse Sihtasutus, som fördelar EU-pengar till olika projekt att kommunens ansökan om ca 4 miljoner EEK till återuppbyggnad av Rosleps kapell hade beviljats.

Denna typ av projekt kräver en självfinansiering av 20 procent. I och med att projektet har fått totalt ungefär en miljon EEK från Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur finns dessa pengar och projektet, som är kostnadsberäknat till ca 5 miljoner EEK, kan därför påbörjas. I projektet ingår återuppbyggnad av själva kapellbyggnaden, inklusive torn, men inte fullständig inredning. Inte heller ingår orgel och kyrkklockor.

Projektet har nu lagts ut för anbudstävlan på Righangete register, den statliga institution som administrerar uppköp för projekt som enligt EU-regler skall konkurrensutsättas. Tiden för anbudstävlan löper ut den 20 september. Därefter fattar kommunfullmäktige beslut om vilket företag som skall få utföra arbetet. Enligt villkoren gäller "lägsta pris". Om inget pris skulle ligga i nivå med den budgeterade kostnaden, eller lägre, har dock kommunen återförsäkrat sig om att det finns ett företag har förbundit sig att utföra arbetet för detta pris.

Processen med upphandlingen kommer att dra ut så långt på tiden att inga större arbeten hinner påbörjas före vintern. Ett av de stora arbetena är förstärkning och putsning av murarna och det kan inte utföras vid alltför låga utomhustemperaturer. Arbetet med återuppbyggnaden kommer därför att ta fart först i vår. Ett villkor vid tilldelandet av EU-pengarna var att projektet skulle vara slutfört senast den 1 juli 2006. Kommunen har emellertid fått sluttiden utsträckt till den 15 oktober.

Hembygdsföreningens Byggnadskommitté kommer att bevaka verksamheten vid återuppbyggnaden av kapellet och rapportera i Medlemsbladet om hur arbetet fortskrider. I nästa nummer av Medlemsbladet kommer också en längre artikel om kapellets historia.

Byombudsmöte i Birkas

Göte Brunberg

Den 18 juni hölls ett möte i kommunhuset i Birkas med deltagande av estniska och svenska byombud. Förutom Ülo Kalm, som ledde mötet, och Marika Meister deltog endast tre estniska byombud (från Spithamn, Enby och Österby) och tio estlandssvenskar (byombud och andra intresserade).

Vid mötet informerades bland annat om följande:

- Riksvägen mellan Rickul och Derhamn skall få ny väg bana (*har blivit utfört under sommaren*). När riksvägen mellan Höbring och Nõva kommer att beläggas med oljegrus/asfalt är det ingen som vet. Arbetet skjuts ständigt framåt i tiden. Vägen mellan Bergsby och Spithamn kommer enligt gällande plan att beläggas med oljegrus 2009.
- För närvarande finns möjlighet till fast Internet-uppkoppling i Birkas och Sutleps centrala delar. Man undersöker möjligheten att även erbjuda tjänsten i övriga delar av kommunen (via t.ex. ADSL eller radioförbindelse).
- Kommunen kommer 2006-2008 med EU-bidrag att genomföra reparations- och utbyggnadsarbeten på vatten och avloppsnätet i Birkas, Sutlep och Derhamn. Kommunen är intresserad av att ansluta Spithamn till ett liknande projekt i Harjumaa.
- Alla brunnar i Nuckö kommun är inventerade. Officiellt fanns 82 brunnar, men man fann över 200!
- I Birkas finns nu en central för mottagning av miljöfarligt avfall. Kommunen kommer detta år att sammanställa ett sophanteringsprogram, enligt vilket fastighetsägarna måste sluta avtal om sophämtning.
- Byarnas utveckling måste ske utgående från önskemål från byarna själva. Därför måste byarna sammanställa utvecklingsplaner. Sådana är nöd-

Elsa Kivi (byombud för Österby), Ülo Kalm och Marika Meister vid byombudsmötet. Foto: Göte Brunberg

vändiga för att man skall kunna söka pengar från fonder.

- Kommunen har tidigare framfört önskemål om att markägarna skall ta sin åker- och ängsmark i bruk. Den som själv inte kan eller vill göra detta, kan sluta avtal med lokala jordbrukare (Margus Kask, Peeter Pärnaste, Peeter Tihonov).
- Byarna ombeds undersöka alla möjligheter att få stödpengar från fonder och program.

Sjuk under vistelse i Estland

Göte Brunberg

Om man blir sjuk vid tillfällig vistelse i Estland har man som medlem i den svenska Försäkringskassan rätt till samma medicinskt nödvändiga sjukvårdsförmåner som de som är fast bosatta i landet. Detta gäller för övrigt samtliga EU-länder samt Norge, Island, Schweiz och Liechtenstein.

För att bevisa att man är försäkrad i Sverige måste man kunna visa upp ett så kallat Europeiskt sjukförsäkringskort (EU-kort). Det krävs inte i de nordiska länderna.

EU-kortet ger endast rätt till medicinskt nödvändiga sjukvårdsförmåner. Med sjukvårdsförmåner menas sjukhusvård, läkarvård, tandvård med mera som ges inom ramen för det allmänna sjukvårdssystemet i det land som man besöker. Det ger inte rätt till privat vård och inte heller rätt till ersättning för merutgifter vid hemresor, till exempel med ambulansflyg. För detta krävs en privat försäkring.

Med nödvändig vård menas även vård som orsakas av kronisk sjukdom, inklusive provtagningar och medicinska kontroller.

Begreppet nödvändig vård innebär inte rätt till all vård. Om vården kan vänta tills man kommer tillbaka till Sverige betraktas den inte som nödvändig. EU-kortet ger heller inte rätt till planerad vård, det vill säga om syftet med resan till Estland är att söka vård.

Om man inte har ett EU-kort kan läkaren eller sjukhuset kräva att man betalar de faktiska vårdkostnaderna. Det finns ändå en möjlighet att få ersättning från Försäkringskassan när man kommer hem. Då är det Försäkringskassan som prövar om det rör sig om sådan vård som det kan utgå ersättning för. Glöm därför inte att ta med dig kvitton och annan dokumentation om vården.

EU-kortet är gratis och kan beställas via Försäkringskassans webbplats www.forsakringskassan.se, servicetelefon 020-524 524 och kundtjänst och lokalkontor.

Med tanke på hur mycket "strul" som kan undvikas om man har EU-kort, beställ det och ta med det vid nästa resa till Estland (och till övriga länder där det gäller)!

Midsommar på Spithamn Moa

Agnes Callenmark

Till den estniska midsommaraftonen släpade Jenny Melin, Birgit Eldh och jag ris till stranden vid Moa. Det gjorde ont i armarna i flera dagar efteråt, men vad står man inte ut med när man skall ha trevligt!

På midsommarkvällen var vi över 20 personer, estlandssvenskar och ester, som eldade och grillade på stranden. Till och med en sysslingdotter Maarika med familj från Hapsal var där.

Kvällens höjdpunkt var firandet av Kent Mihlbergs 50-årsdag. Vi hurrade och sjöng "Ja, må han leva". Sedan fortsatte han att fira med släkt och vänner.

Till den svenska midsommaren kapade Jenny ner en liten gran som kläddes med blomster och blader och blev väl så gran – nej, grann – med den svenska flaggan i topp. Vid Jennys loge åt vi en trevlig måltid ute i det fria. Sedan blev det "De små grodorna" och så var det kaffet som avnjöts. Natten blev lång och roligt hade vi. Tack Jenny och Birgit!

Det har varit ett evinnerligt firande i Spithamn. Jennys dotterson Vallmar firade sin 6-årsdag den 22 juni med stort kalas med bullar och tårta. Vi sjöng "Ja, må han leva" så det skallade. Sedan skulle de sex ljusen blåsas ut, och visst klarade han av det!

Dagen därpå var det dags för en vilopaus i hammocken. Det behövdes efter bullar och tårta och allt ståhej!

Jenny och Vallmar tillverkar midsommarstången.

Foto: Agnes Callenmark

Spithamns byalag

Vi samlas till möte måndagen den 17 oktober kl. 18.30 i lokalen i Edsbacka, Sollentuna.

Välkomna!

Kyrkodagar i Rickul/Nuckö

Ingegerd Lindström

Söndagen den 24 juli hölls en gudstjänst i Nuckö kyrka med den svenske prästen Erland Björklund från Gotland. Till kyrkan hade ca 30 svenskar och 10 ester kommit. Gudstjänsten delades mellan Björklund och Nuckös diakon Indrek Kõiv och hölls på både svenska och estniska. Björklunds fru Malle, som har sina rötter på Ösel, tolkade den svenska delen av gudstjänsten till estniska. Efter gudstjänsten bjöd Rickul/Nuckö Hembygdsförening på kyrkkaffe. Det blev en trevlig sammankomst, där ester och svenskar bekantade sig med varandra. Kyrkkaffet serverades inne i den nyrestaureerade prästgården.

Tisdagen därpå, den 26 juli, var det så dags med en musikgudstjänst i Rosleps kapellruin. Denna gudstjänst höll Erland Björklund i själv. Konfirmander från svenska kyrkan i Tallinn, som tillsammans med församlingsprästen Patrik Göransson var på konfirmandläger i Ölbäck, sjöng och spelade. Den här gången hade det kommit över 50 personer, de flesta svenskar. I fjärran mullrade åskan och himlen var alldeles svart, men vädrets makter var med oss ända fram till dess att gudstjänsten var avslutad och Hembygdsföreningen bjöd in till kyrkkaffe - då öppnade sig himlen. Men kaffet avnjöts i alla fall. En del trängdes inne i minneskapellet och en del stod under det lilla tak som finns över kapellruinen. Stämningen var glad och trivsamt trots allt. "Servitriserna" sprang mellan kapellruinen och minneskapellet med kaffet i högsta högg och alla fick vad de ville ha.

Erland Björklund och hans fru är villiga att återkomma nästa år. Kanske kan det bli en tradition med svenska gudstjänster på sommaren i Nuckö kyrka och Rosleps kapellruin (och inom en nära framtid i det återuppbyggda kapellet).

Gudstjänsten i Rosleps kapellruin.

Foto: Göte Brunberg

"Hoppet" sommaren 2005

Birgit Eldh

Sommaren 2005 ligger galeasen "Hoppet av Spithamn" upptagen på land på Beckholmen i Stockholm. Efter två vintrar i docka vill vi nu försöka fullfölja renoveringen så långt att Hoppet i oktober kan bogseras över till Lovisa i Finland och där genom Kuggoms folkhögskolas båtbyggarkurs färdigställa inredningen.

Vi har friköpt Hoppet och betalt av det sista på lånet (670 000 kronor).

Vi får ekvirke genom biskop Lennart Koskinen på Gotland. Vi har fått torrt ekvirke och dessutom fälldes i dagarna en 125 år gammal ek vid Burs prästgård för vår räkning.

Lärkträ köper vi från Irkutsk i Ryssland. Vi har kvar en del av virket från Spithamn i Estland. Dessutom tillkommer hyror av kranar, verktyg, baracker för förvaring, övernattnings m.m.

Allt det här kräver just nu stora pengar. De har inte kunnat fås i Sverige. Inte heller i Estland.

Varifrån kommer då pengarna just nu? Jo, från Finland och det finlandssvenska kulturområdet. Ingen är väl förvånad. Det är alltid med det finlandssvenska kulturområdet estlandssvenskarna haft mest inspiration och hjälp och utbyte. De har alltid förstått och bistått oss genom århundradena.

Då vi insåg att Insamlingsstiftelsen Hoppet av Spithamn inte kunde friköpa Hoppet, det gick helt enkelt för långsamt, bildade vi på Sten Westerholms initiativ ett aktiebolag, Rederi AB Hoppet. Det har sitt säte i Finland. Bolaget löste lånet som den förra ägaren Filip Sauer haft, och hade inte det skett så hade Filip fått behålla båten. Ett stort tack till Filip, som genom sitt inköp och sin försäljning själv förlorade pengar men uppnådde sitt övergripande mål att Hoppet skulle bli skolskepp och återbördas till Estland.

Alla ni som satt in pengar i Insamlingsstiftelsen: tro inte att pengarna är förlorade! De har gått till vir-

Hoppet på Beckholmen sommaren 2005.

Foto: Birgit Eldh

kestransporter, upprustning, verktyg, dockhyra m.m. och varit till ovärderlig nytta. **Ett tack till er alla!** Insamlingsstiftelsen fortsätter med sitt mål att Hoppet av Spithamn skall segla för evigt. Revisorn har just nu utkrävt redovisning eftersom stiftelsen har ett 90 000-konto med extra tillsyn av Staten. Det förnyas med ett år i taget.

Nåväl, vårt nya aktiebolag ägs nu till 33 procent av Svenska Folkhögskolor i Finland, till 33 procent av Svenska Folkhögskolan i Estland och till 33 procent av Donnergymnasiet, som är tre fristående gymnasieskolor med säte i Klintehamn och Slite på Gotland och i Eriksbergs varvs personalhus på Hisingen i Göteborg. Att det blivit så beror på att jag är delägare i de skolorna. Dessutom har svärsonen i familjen Schönberg, som byggde Hoppet, 1 procent av aktierna. Han har seglat med skutor i hela sitt liv.

Rederi Aktiebolaget Hoppet äger alltså nu Hoppet. Bolaget har sitt säte i Finland. Vår målsättning är dock att Hoppet skall flaggas med estnisk flagg. När? Vi får se.

Sten Westerholm är VD i bolaget, Hans Bolöv ledamot i styrelsen, Birgit Eldh sekreterare, Christoffer Grönholm ordförande och Mats Granö ledamot.

Spithamns byalagsmöte midsommaren 2005

Lena Melin

Det bjöds på både regn och solsken när Spithamns innevånare träffades för sitt numera traditionella byalagsmöte lördagen den 25 juni 2005. Liksom tidigare år hölls mötet i gården Moa. Det anordnades ett festligt lotteri och serverades kaffe, saft och kakor.

En majoritet av Spithamns fastighetsägare kom på mötet, både ester och svenskar, åretruntboende och sommargäster, och vi kunde belåtet konstatera att det på kartan över Spithamn varje år tillkommer minst ett par nya hus. Mötesordförande var Birgit Eldh och som tolk fungerade Jutta Holst från Sutlep.

Nuckö kommun har i år utlyst en tävling för att utse kommunens vackraste gård och byalaget kom genast överens om att nominera Ene Mets synnerligen vackra blommande trädgård till tävlingen.

Voldemar Maasing har satt upp en rejäl informations- och anslagstavla invid vägen i byn. Där finns bland annat förra årets mötesprotokoll översatt till estniska.

Den 18 juni höll Nuckö kommun byombudsmöte. Spithamns by var väl representerat. På mötet informerades bland annat om följande:

- Spithamns norra strand (mot Finska viken) ägs numera av kommunen.

- Kommunen har klassat Spithamn by till ungefär "stadsplaneområde" vilket innebär att nya/andra regler råder beträffande exempelvis bygglov och strandskydd. Det krävs t.ex. av fastighetsägare att man upprättar detaljplan innan bygglov kan sökas.
- Hastighetsbegränsning på byvägen är nu 30 km/tim. Man har lagt på salt för att binda dammet, men oljegrus hela vägen till Spithamn är utlovat senast år 2009.
- Kommunen vill gärna att det ska uppföras en väderkvarn i Spithamn. Innan ockupationen fanns flera kvarnar i byn och finansiering kan diskuteras med kommunen. Här finns alltså utrymme för initiativ.
- Behållare för hushållssopor finns nu både i byn och vid udden. Den i byn har hittills bekostats av över-skottet från förra årets lotteri. Sorterade sopor kan dock med fördel lämnas i Sutlep där det finns behållare för flera fraktioner, såsom plast, metall, kartong och färger. Farligt avfall lämnas på särskild plats.

I Spithamn har vi haft en hel del inbrott och ett antal husägare har träffat överenskommelse om bevakningshjälp från fastboende. En generell "Överenskommelse om villkor för bevakning av hus i Spithamn", där priser och villkor är fastställda, har skrivits och gör att det nu är enkelt för fler intresserade att ansluta. Mer information kan fås från Lars Melin.

Okopplade hundar är fortfarande vanligt i byn och upplevs som väldigt obehagligt. Hundägare ombedes att hålla sina hundar kopplade.

Förra året blev en person mycket sjuk i TBE av ett fästingbett i Spithamn. Glöm alltså inte vaccinationen!

Överskottet från förra årets lotteri har betalat frakten av en traktor från Sverige. Traktorn är skattad och försäkrad i Sverige och finns till förfogande för de bybor som behöver en traktor. Den är i gott skick tack vare Juhan Ringberg och Voldemar Maasing och står för närvarande hos familjen Winnansson, men behöver en inbrottskyddad uppställningsplats.

Arne Hallman har skänkt en båt till byn och pengar från lotteriet skall finansiera frakten till Spithamn.

Birgit Eldh informerade om "Hoppet", en gammal skuta byggd på stranden i Spithamn som nu är under restaurering. Informationsblad finns för intresserade.

På förra årets möte lämnades önskemål om toalett för alla besökare vid udden. Så har det ännu inte blivit, men vi kan enligt kommunen ha gott hopp om detta till nästa år.

Ett förslag lämnades om att stänga vägen mot Derhamn för biltrafik. Tidigare har det funnits stenar som har blockerat för biltrafik, men dessa har tagits bort. Om vägen mellan Spithamn och Derhamn åter blockeras skulle tjuvar få mycket svårare att härja då endast en tillfartsväg skulle finnas.

Rosleps kapell

Ivar Boman

Den 14 juni i år ägde ett sammanträde rum i Birkas hos Ülo Kalm i konferensrummet på Noarootsi kommunkontor. Förutom Kalm deltog folk från fyra länder, varav två engelskor, två från Svenskfinland, fyra rikssvenskar samt min hustru och jag.

Samtalsämnet var Nuckö kommuns dagsläge och framtidsplaner, med speciell tonvikt på återuppbyggnaden av Rosleps kapell. Enligt Kalm påbörjas troligen byggnadsarbetena i höst. Kommunen kommer att i möjligaste mån inrikta sin investeringsverksamhet till förmån för privata bosättningar och turism. Kommunens vackra naturtillgångar vill kommunstyrelsen behålla så orörda som möjligt. Det betyder att nyetableringar av företag i området ej är av högsta prioritet för kommunstyrelsen, som måste gallra noga bland ansökningar om företagsetableringar.

En av engelskorna, Dorothy Howlett, skänkte 30 000 EEK till kapellet och är därmed den privatperson som har skänkt mest. Det är förstås mycket önskvärt att fler penninggåvor inkommer för återuppbyggnaden av kapellet. Givare som skänker minst 8 000 EEK privat kan istället för eget/egna namn på minnes-tavlan i kapellet hedra avlidens minne, t.ex.

Karl Hjalmarsson

In Memoriam

Herman, Elsa

Pengarna sänds lämpligen via bank till:

Noarootsi Vald,

SEB Eesti Ühispank, konto 106 020 032 130 04,

Karja 27, EE-90502 Haapsalu.

Viktigt är att ange "Rooslepa Kabel" på inbetalningen!

P.S.

Efter att denna artikel skrevs inkom i mitten av juli den glädjande informationen att EU:s Strukturfond beviljat bidrag för återuppbyggnaden av Rosleps kapell med 4 miljoner EEK! Insamlingen hittills har en obrukad rest av ca 1 miljon EEK, vilket betyder att målet för insamlingen har uppnåtts samt att byggnadsarbetena kan påbörjas när lämpligt anbud från byggföretag utvalts av Nuckös kommunstyrelse. Min förhoppning är att dessa arbeten påbörjas i höst, samt att kapellet är brukbart för sitt ändamål nästa år. Dock är det viktigt att insamlingen fortgår, ty medel behövs för orgel m.m. samt för löpande driftskostnader. Jag föreslår att styrelserna för Rickul/Nuckö Hembygdsförening och SOV undersöker möjligheterna att t.ex. i Stockholm grunda en stiftelse som för Rosleps kapell insamlar medel för kapellets stöd och dess kyrkogård m.m. Gärna med Caroline Krook, biskop i Stockholms stift, som ledamot (ordförande). Ärendet brådskar eftersom kapellet kan vara färdigbyggt redan nästa år!

Treibergs släkträff i Stockholm och Estland i juni 2005

Brita Wiberg (Ölbäck Kroen)

Anders och Tio Treiberg från Kroen i Ölbäck fick 12 barn, varav endast en son fortfarande är i livet: Anton som blir 97 år i höst. Fyra av Anders och Tios nio söner, Johannes, Karl, Alexander och Herman, emigrerade till USA redan på 1920- och 30-talet. Senare anslöt sig Ferdinand, som först hade bosatt sig i Kanada. I slutet av 1960-talet flyttade även Anton dit efter det att han hade återvänt från Sibirien och fått lämna Estland. Alla bröderna med familjer var i början bosatta i Ventura i Kalifornien, så Treiberg var ett välkänt namn där.

Bröderna Paul och Voldemar samt systrarna Olga, Elisabeth och Leontine med familjer, som levde i Sverige, hade ofta besök av släktingar från USA och besökte även själva Kalifornien då och då.

Släkten har alltid värnat om familjekänslan och sommaren 2000 tog några av den yngre generationen i USA initiativet till en släkträff i Kalifornien. Där infann sig ett stort antal kusiner, kusinbarn och diverse ingifta äkta makar, både från Sverige, USA och Kanada.

I midsomras var det dags för en ny släkträff. Nu skulle äntligen hitresta kusiner med familjer få se föräldrarnas barndomshem i Estland. Anton hade varit den givna guiden, men hans ålder och krafter lade tyvärr hinder i vägen för en så lång resa.

Erling Treiberg, som hade lagt ner stor möda på att ordna så att släkten kunde mötas igen, hade arrangerat en gemensam middag på restaurang Godthem på Djurgården på midsommardagen, där ca 75 personer droppade in på gårdsplanen under mycket hälsande och kramande. Från USA och Kanada hade tillströmmat barn och barnbarn till Karl och Herman samt Ferdinand, sammanlagt 24 personer. Resten bestod av kusiner med familjer och ättlingar, som är bosatta i Sverige. Av 33 kusiner, som fortfarande finns i livet, fanns 14 med på Djurgården, en ganska bra uppslutning! Middagen avåts under mycket prat och stöj, kamerablixterna avlöste varandra och stämningen stod högt i tak.

Följande dag skulle den mycket efterlängtade och spännande resan med M/S Victoria till Estland påbörjas. Förväntningarna var stora bland alla amerikanare och kanadensare. Här nedan följer Yngve Klingbergs reseberättelse, omfattande de intensiva fyra dagarna i Hapsal, Rickul och Tallinn. Jag kunde tyvärr inte följa med på resan men vad jag har förstått så hade man inte tråkigt en enda sekund!

Yngve Klingberg (Bergsby Hinos)

Kusin Bibbe (Brita) har förstått allt helt rätt tiden räckte tyvärr inte till allt, men en sammanfattning

måste ändå bli att vi hade mycket trevligt och det var både spännande, roligt, lärorikt och känslolöst.

Först några rader från överresan! Sammanlagt deltog drygt 40 personer i resan och väl ombord åts gemensam middag, allt medan M/S Victoria långsamt gled fram i sommarkvällen genom Stockholms fantastiska skärgård. Scenerierna väckte berättigad beundran hos våra släktingar från "over there". Middagsbuffén bestod som vanligt också av sill och andra läckra fiskkompositioner och vi svenskar fick därigenom ett utsökt tillfälle att lära ut en del av våra barbariska dryckesseder. Stämningen var på topp! Kvällen avslutades med en överraskning för Bobby (son till Herman) och hans fru Linda, som blev uppkallade på dansgolvet. Någon hade lyckats lura ut att det var deras 40-åriga bröllopsdag! Rederiet gratulerade med en flaska champagne och till orkesterns toner fick de bevisa att de inte glömt bröllopsvalsen.

Tallinn mötte oss med fint väder. Större delen av ankomstdagen ägnades åt sightseeing, både på egen hand och med guidad busstur, bland annat till Sångarfältet, Gamla Stan och Domberget.

Från Tallinn ställdes kosan med buss mot Hapsal där alla deltagarna inkvarterades på Hotell Promenadi, som ligger vackert vid Hapsalviken. Gemensam middag intogs på närbelägna Kuursaal, som förutom god mat också bjöd på violinspel. Tillbaka på hotellet hade kanadensarna ordnat "open house" i sin tillfälliga "bostad". Den eventuella blyghet som funnits mellan släktingarna försvann allteftersom timmarna gick.

Tisdagen inleddes med ett besök på Aibolands museum, som presenterar estlandssvenskarnas historia på ett medryckande sätt och gav ett fint avstamp för dagens fortsättning - det mest efterlängtade programslaget, nämligen besöket i Rickul och i förfädernas byar och gårdar!

I tur och ordning stannade vi vid Höbring Draiers (barndomshem till Karls hustru Stina) och Ölbäck Kroen (Anders och Tios hem, där deras tolv barn alla sett dagens ljus). Båda dessa gårdar har endast delar av husgrunder kvar och dessa fick bli bakgrunder i fotografier. Vid Kroen fotograferades först alla släktingar i andra led (kusinerna), därefter släktingar i tredje (sysslingar/tremänningar) och till sist de närvarande i fjärde led (bryllingar/fyrmänningar).

På Rosleps kyrkogård besökte vi Anders gravplats, som han delar med sin 1934 bortgångne son August, och andra släktingars gravar. Därefter serverades lunch på Roosta med besök på stranden. En snabbtitt på Derhamn hanns också med, innan färden gick vidare med ett stopp i Roslep och Mickasgården. Roslep är en relativt levande by med många permanentboende, vilket också kan sägas om Bergsby, som var nästa

anhalt, och där såväl Dislarns som Marks och Hinos fick besök.

Dislarns är en släktgren av Treibergs men besöket där var inte inplanerat, utan en följd av att vi stötte ihop med dem på Kuursaal. En intressant följd av detta besök var att Dislarns bedrivit släktforskning och möjlighet gavs nu att sammanlänka de två grenarna.

Efter en del letande fann vi vad som sades vara Marks och därmed Ferdys (Anders och Tios näst yngsta barn) hustrus hem.

Längre norrut i Bergsby besöktes Hinosgården och väl inne i bostadshuset kunde Ingvar Vesterby berätta att han i juni 1933 var på bröllop i samma hus, när

hans moster Leontine (Anders och Tios yngsta barn) gifte sig med Egon Klingberg.

Spithamn fick därefter ett kort besök, innan återfärden till Hapsal anträdades och en lång och känslfull dag avslutades.

När vi reste ifrån Hapsal på onsdagen tog vi vägen söderut till Pärnu. Vi hann bekanta oss med "Estlands sommarstad" under några timmar, innan resan fortsatte till Tallinn som hyste oss sista natten i Estland.

Under resan beslutades att nästa släkträff skall äga rum i Toronto år 2010.

På kajen i Stockholms Frihamn tackades Erling Treiberg för en förnämligt anordnad resa och Treibergs släkträff 2005 var därmed till ända.

Deltagarna i den Treibergska släktresan utanför Hotell Promenaadi i Hapsal.

Foto: Lääne Elu

Stående från vänster: Robert Treiberg, Erling Treiberg, Mattew Winegar, Per-Olov Haglund, Olle Klingberg, Inga-Britt Tuvhag, Melinda Luthy, Yngve Klingberg, Karl Woodward, Nick Lakas (skymd), Ing-Britt Westerby, Myrnie Treiberg, Anne-Marie Haglund, Göte Westerby, Lisa Marie Vance, Melissa Treiberg, Charles Treiberg, Michael Treiberg, Linda Treiberg, Lisa Treiberg, Christer Hedly, Åsa Treiberg, Sten Treiberg, Lillian Treiberg, Ture Treiberg, Göran Treiberg.

Sittande: Lynn Winegar, Ellen Luthy, Tara Treiberg, Claire Winegar, Jennifer Baughman, Madeleine Winegar, Chris Salfen, Cynthia (CeCe) Salfen (knästående), Jessamyn Johns, Karin Treiberg, David Treiberg, Jessica Treiberg, Christopher Treiberg.

Information från Västra Kustens Skogsägare

Bo Stenholm

Årsmötet

Föreningen hade sitt årsmöte i estlandssvenskarnas lokal på Roslagsgatan i Stockholm den 4 juni 2005. Det var första gången vi hade mötet i Sverige. Tidigare har årsmötet ägt rum i Hapsal och dessförinnan på Ormsö. Då de flesta medlemmarna bor i Sverige är det mer praktiskt att träffas på Roslagsgatan. Det visade sig också att det kom fler medlemmar nu än när vi hade mötet i Hapsal förra året. Sven Salin var mötesordförande som vanligt.

Föreningen har nu fått en ny verksamhetschef, Toomas Kuinberg, som träffade medlemmarna för första gången. Toomas började den 1 maj i år och håller just nu på att sätta sig in i verksamheten. Vi är väldigt glada för att Toomas har börjat hos oss. Han är född i Estland 1973, har studerat på Luna skogsskola och varit i Sverige några år. Toomas talar flytande svenska och är släkt med Sture Koinberg, som nyligen har blivit ordförande för Rickul Nuckö hembygdsförening. Toomas har sina rötter i Roslep i Rickul där familjen har ett sommarställe.

Under 2004 avverkades det 8.829 fastkubikmeter skog från medlemmarnas fastigheter. Det var väldigt blött under hösten och fram t.o.m. januari 2005 vilket hindrade vår avverkning. Den storm som inträffade efter nyår drabbade oss lyckligtvis inte särskilt hårt. Det var mest döda träd som blåste ner. Det var betydligt värre i södra Estland och i Lettland.

Föreningen har nu en mycket aktiv styrelse. Kent Blomberg är kassör och ansvarig för medlemsförteckningen. Kent har även gjort föreningens nya hemsida www.lrm.ee och uppdaterar den löpande. Vår nya hemsida har fått mycket positiva kommentarer från medlemmarna. Vi hoppas att så många som möjligt går in och tar del av den information som finns på hemsidan. Här finns t.ex. blanketter att trycka ut samt dagsaktuell information. Kent Mihilberg har lagt ner ett stort arbete på att ta fram nya blanketter, för att "styra upp" våra arbetsrutiner. Ett stort tack till Kent. Vidare har Lars Alexandersson gjort besök varje kvartal hos vår bokföringsfirma Bilans i Hapsal och stämt av alla siffror med Merike Laur. Utan dessa återkommande uppföljningsbesök av Lars är det nog svårt att driva föreningen. Vi har ju två språk och befinner oss på olika platser. Lars har också tagit initiativet till ett strategimöte där styrelsens medlemmar fick tänka till ordentligt hur den framtida inriktningen ska se ut.

Beställning av avverkning

För att beställa avverkning / gallring gäller följande:

1. V.g. fyll i blankett "1:1 Kontraktering - avverkningsuppdrag", se hemsidan.
2. V.g. fyll i blankett "4:1 Fullmakt", se hemsidan.

3. P.g.a. att reglerna har ändrats fr.o.m. 1 januari måste man ha en skogsbruksplan för att få avverka. Detta gäller alla typer av avverkning och även röjning.

Om man beställer avverkning, måste man skicka med en kopia av hela skogsbruksplanen. För dem som inte har någon skogsbruksplan och som ändå vill beställa avverkning erbjuder föreningen medlemmarna att mot betalning göra skogsbruksplaner. V.g. kontakta Toomas Kuinberg så kommer han att offerera denna tjänst. Detta går fort och kostar inte så mycket. Alternativet är att vänta på att staten ska göra planen, vilket kan dröja flera år. Staten har inte pengar att göra skogsbruksplaner i fortsättningen.

Ny adress

Vi kommer att flytta föreningens säte och adress till kommunalkontoret i Birkas på Nuckö. Adressen är

Lääne Ranniku Metsaiühistu/Västra Kustens Skogsägare

Att: Toomas Kuinberg

Noarootsi Vald/Nuckö Kommun

Pürksi/Birkas, Maja nr 9

91 201 Läänemaa,

Eesti / Estland

Toomas nås på tfn +372 533 26 162,

fax +372 47 243 51 och e-post toomas@lrm.ee

OBS! Det är viktigt att all post till föreningen i fortsättningen går direkt till adressen ovan och inte, som tidigare, sänds till min adress i Stockholm.

Nya tjänster

En ny tjänst som vi tror mycket på är PERSONLIG RÅDGIVNING på din egen fastighet tillsammans med Toomas. D.v.s. du går igenom din skog tillsammans med Toomas och ni kommer överens om vad som ska göras i framtiden. Några medlemmar har redan "nappat" och det verkar vara ett stort intresse för denna tjänst. Föreningen debiterar 900 EEK för en halv dag och 1500 EEK för en hel dag. Detta bör ses som en klok investering och vi är övertygade om att medlemmarna får tillbaka denna summa mycket snabbt genom en bättre skötsel av skogen och ett bättre ekonomiskt resultat. För bokning, v.g. kontakta Toomas direkt. Det finns också en blankett på vår hemsida som man bör fylla i och skicka till Toomas. Gå till hemsidan, klicka på "blanketter" samt klicka på *1:1a Kontraktering - inventering - avverkningsuppdrag* eller blankett *3:1 Kontraktering - serviceuppdrag*.

I nästa nummer av Medlemsbladet kommer ett reportage av Ulla-Britt Morath om Skogsdagen den 28 maj i Tumba och av Lena Weesar om skogskursen på Ormsö i juli.

Att vårda kulturarvet

Göran Hoppe, ordförande i SOV

I samband med firandet av St. Olofsdagen den 29 juli har den nya hembygdsgården i Sviby på Ormsö invigts. Ormsö hembygdsförening och dess många eldsjälar har därigenom gjort en stor insats för att vårda det svenska kulturarvet i Estland. Hembygdsgården på Ormsö är det första exemplet på ett konsekvent bevarande och tillgängliggörande av en gammal gård i Svenskestland. Det är min varma förhoppning att den här betydelsefulla satsningen på det gemensamma kulturarvet når stor framgång, att många besöker gården och att den blir en central punkt i Ormsö hembygdsförenings verksamhet. Det är också min förhoppning att hembygdsgården ger inspiration till andra kraftfulla satsningar på kulturarvet i svenskbygden, både sådana som är ägnade att tillgängliggöra det för allmänheten och sådana som mer är ägnade att i någon mån återupprätta de av den sovjetiska ockupationsmaktens olika tilltag så förhärjade nejderna.

Tänk om vi inom ett par år kan besöka den renoverade Korsgården på Runö, det restaurerade odlingslandskapet på Rågöarna eller en återuppbyggd miljö på Odensholm! Om också svenskarna från Nuckö kommun kunde samla sig till ett gemensamt projekt tror jag mycket skulle vara vunnet när det gäller både att samlas och att förklara bygdens kultur och historia för besökare. I kombination med Estlandssvenskarnas Hus och Aibolands Museum i Hapsal skulle sådana insatser möjliggöra för estlandssvenskarna att peka på att de verkligen återvänt till de gamla bygderna!

Viktigt i det sammanhanget är också de privata byggnaderna och markområdena som återfåtts. Det är mycket sorgligt att skåda ut över obrukade åkrar, igenväxande skog och mer eller mindre öde bytomter i det som en gång var en blomstrande bygd. Jag anser att det är viktigt att vi alla känner vårt ansvar gentemot våra föregångare och gentemot omvärlden genom att vårda vår egendom. Jag är medveten om att lönsamheten i jordbruket är begränsad i dagens Estland men det går t.ex. för dem som äger mark i naturskyddsområden att få bidrag till öppethållande och röjning av åkrar, ängar och hagmarker, likaväl som det är möjligt att få intäkter genom att arrendera ut mark eller att själv producera kvalitetshö till den växande fritidshäststammen i landet. En titt på satellitbilden över Nuckö idag indikerar att ungefär 90 procent av den öppna jorden ligger obrukad, med gammalt gräs och sly – läget är inte bättre på andra håll i svenskbygderna.

De flesta äldre gårdarna i Estlands svenskbygder har tyvärr fått skatta åt förgängelsen under sovjettiden. Det fåtal gårdar som finns kvar och som återgått i svensk ägo måste naturligtvis vårdas extra väl. Men även för dem som bygger nytt på fädernas mark, eller

på köpta tomter, finns det anledning att fundera på kulturarvet. Det kan vara möjligt att bygga i gammal stil, kanske en replik av någon av byggnaderna, i stället för att låta göra ännu ett av de hus man i Vik har börjat kalla "svenskstugor", och som har rätt litet att göra med den gamla estlandssvenska byggnadskulturen.

SOV:s kalendarium hösten 2005

- 23 september kl. 18.00-21.00 Pubafton på Roslagsgatan 57. Denna gång håller Rågöborna i trådarna.
- 8 oktober kl. 13.00 Estlandssvenskarnas traditionella kyrkodag. Plats: Immanuelskyrkan, Kungstengatan 17 i Stockholm. Frälsningsarméns Söderkår spelar och sjunger för och med oss. Kaffe på Kyrktorget som vanligt.
- 23 oktober kl. 11.00-14.00 Seminarium "Radikala reformer och tröga landskap". Peeter Maandi från Uppsala universitet berättar om hur många äldre företeelser har blivit kvar i det estniska landskapet, trots de radikala reformer som har genomförts. Plats: Roslagsgatan 57, Stockholm. Pris 50 kronor. Lättare förtäring ingår. Anmälan senast en vecka i förväg till Ulla-Stina Rundgren på SOV:s expedition, tfn 08-612 75 99, eller e-post till info@estlandssvenskarna.org
- 11 november kl. 18.00-21.00 Pubafton på Roslagsgatan 57. Denna gång är Runöföreningen värdar.
- 20 november kl. 11.00-14.00 Seminarium "Den andra stranden". Anders Hjemdahl och Camilla Andersson berättar om sitt projekt och visar bilder som de tagit i Estlands svenskbygder under ett antal år. Plats, pris och föranmälan: se ovan.
- 27 november kl. 13.00 Adventskaffe på Roslagsgatan 57, Stockholm. Vi träffas under trevliga former och dricker kaffe och glögg innan decemberstressen sätter in.

Min första resa till sjöss

Anton Dyrberg, Roslep Jakas

År 1907 på våren mönstrade jag som trettonårig på som kock på en liten skuta som ägdes av Johan Hamberg från Roslep Erkos och Kristjan Hamberg från Roslep Lillgors. Skutan, en klinkbyggd tvåmastad jakt, hette "Alide" och var byggd i Derhamn år 1904. Vi seglade ut från Derhamn till Naiva för att lasta potatis, som skulle säljas i Åbo. Vinden var sydvästlig och efter några timmar ankrade vi i Naivviken. Vi ankrade med sydvästlig vind och gjorde på sjömans vis allt i ordning. Jag som kock hade då skalat potatis och kokat en stor rökt grislägg. Vi åt potatis och fläsk och drack svart kaffe med socker.

På den tiden var bolaget Hamberg rikt på guld som man hade tjänat på handel med fläsk. De köpte ett 50-tal svin på hösten av bönder i grannkommunen. På den tiden kostade ett skålpund 9-10 kopek. Det hände ibland att det vid gamla Kappel krogen i Ölbäck stod ett tjugotal lass med slaktade svin (på den tiden använde vi ordet "gris" för spädgris). Svinen vägde i genomsnitt 10-20 lispund (ett lispund = 8 kg). Huvud och fötter höggs av och kroppen delades i framdel, mellandel och skinka. Fläsket saltades i stora tunnor. Saltlaken skulle vara så salt att potatis flöt i den. På våren lade man fläsket i blöt och blötte ur saltet. Sedan hängdes det för rökning i rökbastu eller i torkria. Man eldade med färskt enris och färsk alved. När fläsket var halvrokt tog man ner bitarna och tvättade bort saltrimmet med en kvast av enris. Sedan hängdes den upp igen och eldades under med färskt enris så det blev brunt och mörkt. På min första resa som kock hade vi ett 70-tal bitar med oss.

Dagen då vi skulle lasta potatis i Naivviken, rodde Johan och Kristjan i land för att beställa potatis och jag stannade kvar ombord. De hann nätt och jämnt upp till byn innan det kom en nordvästlig storm så att vattnet yrde över skutan. När vi ankrade låg vinden från land. Vi hade bara ankrat med storankaret och hade inte lagt ut hela kättingen. Det var därför stor risk för att ankaret skulle släppa och skutan driva mot land. Jag försökte ta mig ut ur kajutan för att längs relingen ta mig fram till fören och lägga ut mera kätting och även fira ner lillankaret. Vattnet yrde över däck från för till akter. Jag var knappt 13 år gammal och liten till växten, som den dåtida Dyrbergssläkten var. Under tiden jag höll mig fast vid ankarspelet såg jag att det började rycka i kättingen till lillankaret. Storankaret hade börjat ge efter och skutan började driva tills lillankaret fick fäste.

Tidigare samma dag hade en annan skuta, jakten "Linnea", också från Derhamn, kommit för att lasta. De ankrade ett stycke på utsidan om oss. Två man, Mats Hamberg från Roslep Baskull och Kristian Vesterby från Roslep Mickas, rodde med detsamma iland för att beställa potatis. Anders Brunberg från Roslep Ensko stannade kvar ombord.

Medan jag stod genomblöt och höll mig fast vid ankarspelets pallpost, kom Linnea drivande rakt mot oss. Anders Brunberg stod halvt sjösjuk i lä bakom kajutan och tittade hur det skulle gå med skutan som drev. Med det samma svängde den till under klyvarbommen på Alide. Det small till, klyvarbommens vattustag brast och bommen svajade. Jag stod där rådlös i stormen. Samtidigt svängde vi från varann. Vid nästa brottsjö låg skutorna långsides intill varandra. Man kan säga att Guds hand låg som korkfender mellan båda skutorna i den rykande stormen. Sakta drev Linnea förbi utan att vi kolliderade och stannade en och en halv båtlängd bakom Alide. Då försökte jag att ta mig akter ut längs relingen och in i kajutan. När är jag öppnade låg allt huller om buller på golvet: smörbyttor, surlimpor, stekpannan och kaffepannan.

De fyra som hade rott iland stod på stranden och kikade ut mot skutorna, men kunde ingenting göra. Solen började sjunka bakom skogen. Så gick första natten.

Först tredje dagen på kvällen avtog stormen och drog mot sydväst. Nu blev det svåra rullningar. Jag låg där genomblöt i kajutan, men det var inte kallt för det var i början av juni. Jag brukade vara rätt matfrisk, men under de där dagarna gick det inte åt mycket mat. Det var några skivor surbröd och kött från svinhuvudet.

På morgonen den fjärde dagen hade männen på stranden lånat en större fiskebåt och rodde ut till oss. När de steg ombord såg de att det fanns några matresster utanför dörren på däck. "Nåh pojke," sade Lillgors Kristjan, "nöh har töh no spid opp mältan, så töh blior no än riftjan sjoman". (Nå pojke, nu har du nog kräkts upp mjälten, så du blir nog en riktig sjöman.)

När vi hade fått in potatislasten, omkring 100 tunnor, seglade vi till Baltichport (Paldiski) för att proviantera och klarera ut på Hangö. Kristjan och jag bar ned bröd och socker för resan ombord, och Johan bar tändstickor och skeppstobak. Han hade knappt pipan ur munnen ens när han åt.

Nu hade vinden dragit sig till sydost och resan skulle fortsätta åt nordväst mot Hangö. Det var bara att lossa på förtöjningarna och hala skutan ut längs kajen och därefter sträcka fulla segel och svänga ut från kajen. Jag backade focken för att skutan skulle

falla och Johan stack på bomskotet. Kristjan røjde upp tackel och tåg. Vi passerade Katarinapricken, som stod till styrbord. Snart passerade vi Bärudden på Lilla Rågö, som låg till babord. Baltischport började undan för undan sänka sig allt lägre ned i horisonten. Pakriorts fyr, som stod längst ut på udden vid Baltischport, var 18 famnar hög och berget som den stod på låg 24 famnar över vattenytan. Den syntes nästan halvvägs mellan Hangö och Baltischport. Jag minns hur vackert det var att segla i skärgården mellan Hangö och Åbo, särskilt vid Lovön och Pargasport där farleden är krokig och trång. Vi seglade upp till Åbo Åttakanten. Sedan rodde vi och bogserades uppför ån.

Det gick fort att sälja lasten. Men när vi skulle segla ut från Åbo, gick det med strömmen. När vi hade sträckt fulla segel och skulle fälla ut på Åttakanten kom en kastby från land så vi höll på att kantra. Vi fortsatte från Åbo mot Baltischport med nordvästlig vind. I Hangö västra hamn lade vi två par rev och så bar det av via Gustavsvärd och Russarö mot Baltischport.

Det var min första resa, tretton år gammal. Den glömmar jag aldrig!

(*Denna berättelse nedtecknades av Anton Dyrberg år 1950.*)

Kyrkböcker från Nuckö församling på Internet

Göte Brunberg

Historiska arkivet i Tartu (EHA) är den institution i Estland, där från släktforskningspunkt intressanta dokument, som kyrkböcker och själarrevisioner, är arkiverade. Sedan år 1992 har man mikrofilmats dessa dokument och har nu över 2 800 filmrullar med ca 2,6 miljoner bilder (filmrutor).

Under hösten 2004 påbörjade man ett projekt, kallat SAAGA, med syfte att digitalisera innehållet på filmrullarna och göra det tillgängligt via Internet. Genom en automatiserad inskanningsprocess har man kunnat digitalisera ca 4 000 bilder per arbetsdag. Redan i maj detta år kunde man lägga ut den första samlingen kyrkböcker från ett antal evangelisk-lutherska församlingar på Internet. Man har sedan dess fortsatt med att utöka antalet församlingar och även kompletterat innehållet för varje församling. Nyligen har också tillkommit kyrkböcker från grekisk-ortodoxa församlingar.

Från Nuckö församling har man fram till nu digitaliserat metrikorna (böcker över födda, gifta och döda från 1830- till 1870-talet) och församlingsböckerna från 1830-talet till ca 1920. Både svenskar och ester finns med. Informationen är strukturerad i 16 filmrullar, där varje bild (i allmänhet ett bokuppslag) är en fil, som kan hämtas hem via Internet och studeras och lagras på datorn. Varje film kan innehålla flera hundra bilder.

Det finns ingen hjälp för att underlätta informationssökningen, vilket kan göra det tidsödande att hitta en bild som man är intresserad av. Genom att man har skannat med hög upplösning har filerna blivit rätt stora (ca 1 Mbyte), vilket gör att nedladdningstiden blir ganska lång. I praktiken går det inte att använda uppkopplad modemförbindelse.

För att få tillgång till SAAGA måste man registrera sig som användare och mata in en del uppgifter om sig själv. Dessa uppgifter kommer endast att användas till att få statistik över vilka som intresserade av uppgifterna i databasen och var i världen de bor.

Gör på följande sätt för att hämta bilder för Nuckö församling från SAAGA:

1. Gå till öppningsadressen www.eha.ee/saaga. Klicka på knappen *In English* i övre högra hörnet om du vill använda engelska sidor.
2. Klicka på knappen *Register* för registrering, om det är första gången som du är inne i SAAGA. Genomför registreringen enligt anvisningen.
3. Klicka på *Log in*. Ange användarnamnet och lösenordet och klicka på *Enter*.
4. Välj *EELK Estonian Evangelical Lutheran Church* för att komma till de evangelisk-lutherska församlingarna.
I fortsättningen finns endast sidor på estniska.
5. Välj *3169 EELK Noarootsi kogudus* för att komma till förteckningen över filmer från Nuckö församling.
6. Välj t.ex. *37 Sündinute nimekiri (1833-1839)* (Förteckning över födda 1833-1839). Då visas den första av 119 bilder från denna film (i png-format).
7. Tryck lämpligen *View pdf* för att hämta filen i pdf-format (förutsätter att man har programmet Acrobat Reader installerad på sin dator). Bilden kommer då upp i ett Acrobat Reader-fönster och kan visas och behandlas som ett "vanligt" pdf-dokument. Man kan t.ex. zooma in på en intressant del av bilden. Bilden kan också sparas som en fil på datorn om man snabbt vill kunna komma tillbaka till den.
8. Fortsätt att ta upp andra bilder genom att antingen stega med piltangenterna eller välja ett bildnummer.

Färjetrafiken till Estland 2005 Stockholm - Tallinn

M/S Regina Baltica avgår från Stockholms Frihamn. Jämna datum: januari, april, maj, augusti, november och december. Ojämna datum: februari, mars, juni, juli, september och oktober.

M/S Victoria avgår från Stockholms Frihamn. Jämna datum: februari, mars, juni, juli, september och oktober. Ojämna datum: januari, april, maj, augusti, november och december.

Tidtabell (lokal tid)

Stockholm 17.30 - Mariehamn 00.55
Mariehamn 01.05 - Tallinn 11.00
Tallinn 17.30 - Mariehamn 04.50
Mariehamn 05.00 - Stockholm 10.30

Kapellskär - Paldiski

M/S Vana Tallinn avgår varje dag från Kapellskär.

Tidtabell (lokal tid)

Kapellskär 21.00 - Paldiski 08.00
Paldiski 10.00 - Kapellskär 19.15

Biljettbeställning (för medlemsrabatt)
Tfn 08-666 60 20, fax 08-666 60 52
E-post booking@tallink.se
Webbplats www.tallink.se

Obs! Någon bokningskod behöver inte längre anges. Det räcker med "Rickul/Nuckö Hembygdsförening".

Markägare i Estland!

Behöver Du hjälp med frågor gällande fastighetsärenden, översättningar eller andra ärenden ställer vi gärna upp.

Kontakta oss för närmare information!

Katrin Schönberg
Jus Suecanum OÜ

Tfn/fax: +372 47 37339, mobil: +372 55 24842
E-post: katrin.schonberg@mail.ee
Adress: Endla 2B-16, 90504 Haapsalu, Estland

**Medlemmar i Rickul/Nuckö
Hembygdsförening får 15 % rabatt!**

Havsnära mark köpes!

Vi är intresserade av att köpa mark med havsutsikt för att där bygga en stuga, alternativt köpa mark med stuga.

Spithamn/Derhamn med omnejd är högintressanta.

Kontakta mig gärna med mejl till mbt.majbritt@comhem.se

eller slå en signal till
08-591 14690 eller 070-5388882

Maj-Britt Tönhardt

Konversationskurs i estniska Tala estniska

Vill du hålla din estniska levande under vintern?

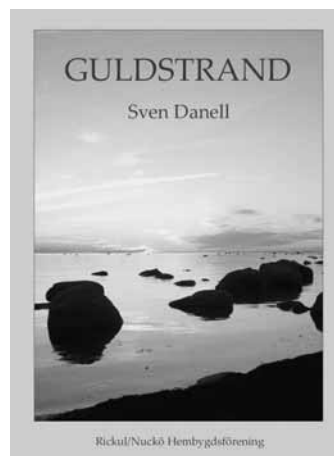
Anmäl dig höstens kurs i estnisk konversation.

Plats: Roslagsgatan 57, Stockholm.

Kostnad: Cirka 500 kronor (beroende på antalet deltagare).

Ring mig på tfn 08-641 68 42, 070-370 49 35 eller +372 47 29 385, så berättar jag mer.

Annika S. Nylander

Erbjudandet att köpa ett medlemsexemplar av Sven Danells bok om hans år som präst i Nuckö till det rabatterade priset 100 kr (ordinarie pris 150 kr) utgår vid årsskiftet. Ni som ännu inte har köpt boken, gör det nu! För porto tillkommer 50 kr.